

КОНФЛІКТИ У ДЕЖАВНО-ВЛАДНІЙ СФЕРІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Сучасний етап розвитку суспільства супроводжується протиріччями між виконавчою та законодавчою владою, партіями й рухами, окремими політичними лідерами, фракціями у Верховній Раді України, Апаратом Президента й апаратом уряду, між центральною і місцевою владою, а також владою і різними верствами населення. Це свідчить про те, що в процесі формування нової для України політичної системи проблема конфлікту потребує як наукового осмислення, так і розробки технологій запобігання конфлікту і його розв'язання. На думку частини дослідників сама проблема конфліктів, наприклад, між гілками влади лежить, у першу чергу, в осмисленні самого розуміння поділу влади, яка сприймається багатьма як розчленування єдиної і цілісної державної влади на три відносно самостійні влади. Насправді ж, слід виділяти в межах влади три основні її функції. В даному випадку можна погодитись з М. Рейснером, який розуміє поділ влади не як конституювання трьох самостійних влад в державі, а виключно функціонально, як розмежування трьох основних функцій між різними органами державної влади [2, с. 43]. Його позицію підтримує і відомий російський правознавець Б. Чичерін, який відзначає, що держава складає єдине ціле, а тому найперша її мета полягає в узгодженій діяльності її елементів, а поділ влади на гілки можливий лише тією мірою, поки не порушується її узгоджена діяльність [3, с. 248]. І саме через порушення їх узгодженої діяльності, відносини у владно-політичній сфері відзначаються конфліктністю. А запобігти цьому явищу мають правові норми, в тому числі й конституційні. Що ж для цього потрібно? В першу чергу, безумовно, коли мова йде про взаємовідносини між вищими владними інституціями, законодавець має формулювати норми таким чином, щоб забезпечити перетворення здорової конкуренції на відкрите протистояння, що може привести до кризових явищ у державно-владній сфері.

Саме у цій сфері виникає цілий ряд конфліктів, які можуть бути як конструктивними, так і деструктивними. Конструктивний вплив конфлікту виражається в таких наслідках: конфлікт є способом виявлення й фіксації суперечностей, а також проблем у суспільстві, організації, групі. Конфлікт свідчить про те, що ці суперечності вже досягли найвищої межі, і тому необхідно вжити негайних заходів щодо їх

усунення [1, с. 48]. Таким чином, будь-який конфлікт виконує інформаційну функцію, тобто надає додаткові імпульси до усвідомлення своїх і чужих інтересів у протиборстві.

Конфлікт у державно-владній сфері є формою вирішення суперечностей. Його розвиток сприяє усуненню тих прорахунків і недоліків, що призвели до його виникнення. Конфлікт у цій сфері сприяє зніманню соціальної напруженості та ліквідації стресової ситуації, дозволяє розрядити обстановку. Цей конфлікт може виконувати інтегративну, об'єднувальну функцію. У разі зовнішньої загрози група використовує всі свої ресурси для згуртованості та протиборства із зовнішнім ворогом. Крім того, саме завдання вирішення наявних проблем поєднує людей. У пошуках виходу з конфлікту виробляються взаєморозуміння й почуття причетності до вирішення спільного завдання. Вирішення конфлікту сприяє стабілізації соціальної системи, тому що при цьому ліквідуються джерела незадоволення. Сторони конфлікту, зважаючи на висновки, які вони зробили, у майбутньому будуть більше схильними до співробітництва, ніж до конфлікту. Крім цього, вирішення конфлікту може запобігти виникненню більш серйозних конфліктів, що могли б виникнути. І найголовніше, конфлікт у владі може слугувати засобом з'ясування співвідношення сил соціальних груп чи спільнот і тим самим може застерегти від наступних, більш руйнівних конфліктів.

Щоб збільшити можливість вирішення конфліктів у державно-владній сфері мирним, правовим шляхом, треба враховувати й активно застосовувати деякі об'єктивні чинники: інституційний, консенсуальний, історико-прецедентний, кумулятивний (такий, що не дозволяє конфлікту поширюватися), юридичної формалізації. Юридичні методи вирішення конфліктів у можна поділити на три основні групи: конституційні процедури, які застосовують переважно при виникненні конфліктів у політико-правовій сфері; судовий та господарський розгляд справ; адміністративні процедури, які практикують різні правозастосовні органи.

Варто відзначити, що конституційне судочинство – це, перш за все, конструктивна діяльність найвищого в державі органу судової влади, яка спрямована на те, щоб силою притаманних йому прерогатив і повноважень розв'язати конфлікти політичних інститутів, пов'язані з порушенням конституції. Конституційне судочинство – одна з ефективних форм вирішення конфліктів між гілками влади й усунення конфліктів, що виникають у законодавчій та виконавчій діяльності.

Таким чином, конфлікти між гілками влади бажано розв'язувати конституційним шляхом. Але слід пам'ятати, що над владними інституціями є ще й найвищий арбітр – суверенний народ. Тому окремі

політико-правові конфлікти між гілками влади доцільно розв'язувати через процедури народної демократії (наприклад, референдум, якщо проводиться в рамках чинного законодавства) або розглянути й усунути безпосередньо самими владними органами в межах наданих їм функцій.

Література

1. Войтович В. Д. Управління конфліктами в органах державної влади / Л. Усаченко. – К.: ТОВ «НВП» «Інтерсервіс», 2013. – 111 с.
2. Толстенко В. Правові форми сучасної держави: теорія і методологія дослідження / В. Толстенко // Юридична Україна. – № 2. – 2014. – С. 43
3. Чичерин Б. Н. Філософія права / Б. Чичерин. – СПб: Наука. – 1998. – 656 с.

УДК 008:34:32(043.2)

Вєлікян Л. А., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: **Макеєва О. М.**, старший викладач

ПРАВОВА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ СУСПІЛЬСТВА

У сучасному українському суспільстві особливо значна роль надається правовій культурі в умовах розбудови правової держави і становлення сучасної політичної системи. Кожний громадянин України має усвідомити сучасні тенденції розвитку трансформації суспільства, свідомо брати участь у проведенні політичної та правової реформ, які потребують високого рівня правової культури українських громадян. Йдеться про таку правову культуру, яка б відповідала викликам глобалізаційних процесів, європейському вибору України, власним історичним традиціям, духовності нашого народу, слугувала б гарантом розбудови правової, соціальної держави.

Правова культура – це філософсько-правова категорія для позначення сукупності досягнень, комплексу цінностей, створених людьми або окремою особою в галузі права, в правовій сфері конкретного історичного етапу його розвитку, які характеризують певний рівень розвитку права і законодавства, правових ідей та установок, обізнаність про них у суспільстві, які впливають на стан законності і правопорядку, спрямовують і координують правосвідомість і правомірну поведінку людей, здійснюють позитивний вплив на формування законослухняної особистості [1, с. 571].

Правова культура містить цілу сукупність політичних і правових вимог до громадян, зберігає і збагачує зразки та ідеали належної поведінки, авторитету закону і поваги до нього. Діяльність же громадян, що відповідає